

Gyönyörű idő van

2117. április 12-én Mrs. Richard Hanshaw Ajtójának térmodulátor fékszelepe ismeretlen okoknál fogva depolarizálódott. Ez aztán teljesen tönkretette Mrs. Hanshaw napját, Richard fiánál pedig különös idegbetegség tünetei jelentkeztek.

Ezt a fajta betegséget a használatos orvosi szakkönyvekben neurózis címszó alatt nem lehet megtalálni, s a kis Richard egyébként valóban úgy is viselkedett, ahogy az egy jó módban felnőtt, jól nevelt tizenkét éves fiúhoz illik.

De április 12-től kezdve ifj. Richard Hanshaw csak nagy nehezen tudta rászánni magát, hogy az Ajtón át hagyja el a házat.

Minderről Mrs. Hanshaw április 12-én előre mit sem sejtett. Reggel (egy közönséges reggel) felébredt, amikor a mekkanója halkán becsusszant a szobájába, és egy kis tálcán behozta a kávéját. Mrs. Hanshaw délután New Yorkba akart utazni, de előbb még különféle teendői voltak, amelyeket nem bízhatott egy mekkanóra. Ezért már egy-két korty után kiszállt az ágyából.

A mekkanó hátrált, hangtalanul surrant a diamágnéses tér mentén, amely téglalap alakú testét fél hüvelykkel a padló fölött tartotta. Visszament a konyhába, ahol egyszerű számológépe hibátlanul beprogramozta a különféle konyhai berendezések irányítószerkezeit, hogy a kívánt reggelit elkészíthesse.

Mrs. Hanshaw előbb szokása szerint egy szentimentális pillantást vetett elhunyt férje háromdimenziós képére, majd némi elégedettséggel nekilátott a reggeli szertartás egyes fázisainak. A halion át hallotta, hogy a fia zörögve-csörömpölve ugyanezt teszi, de tudta, nincs szükség az ő közreműködésére. A jól beszabályozott mekkanó előírászerűen gondoskodott róla, hogy a fiú lezuhanyozzon, friss fehérneműt vegyen fel, s tápláló reggelit egyen. A tergozuhany, amelyet Mrs. Hanshaw a múlt évben szereltetett fel, a reggeli mosakodást és törülközést olyan gyors és kényelmes műveletté tette, hogy Dickie egészen biztosan minden ellenőrzés nélkül is megmosakodna.

Egy ilyen reggel, amikor sok volt a dolga, Mrs. Hanshaw úgy gondolta, elég lesz, ha csak egy futólagos csókot nyom a fiú arcára, mielőtt az elmegy. Hallotta a mekkanó halk csilingelését, ahogy az iskola kezdetének közeledtét jelzi, leszállt hát az energialiften a földszintre (egyelőre még csak nagyjából elrendezett frizúrával), hogy teljesítse ezt az anyai kötelességi..

Richardot az Ajtónál állva találta. Iskolafilmjei és zsebetítője szíjon lógott, s a fiú elgondolkozva nézett maga elé.

- Mama - szólalt meg felpillantva tárcsáztam az iskola koordinátorait, de hiába.
- Ugyan, Dickie! - vágta rá az anyja szinte gépiesen. - Ez lehetetlen!
- Hát próbáld meg te!

Mrs. Hanshaw többször is megpróbálta. Furcsa, hisz az iskolaajtó mindig általános fogadásra van beállítva. Más koordinátákkal is próbálkozott. Barátainak Ajtói nem biztos, hogy fogadásra vannak beállítva, de legalább jelzést adnak, s akkor majd magyarázatot kap a dologra.

De hiába. Az Ajtó - minden próbálkozása ellenére - mozdulatlan, szürke válaszfal maradt. Nyilvánvaló volt, hogy nincs rendben - s ráadásul mindössze öt hónappal a társaság szokásos Őszi ellenőrzése után.

Mrs. Hanshaw dühbe gurult.

Pont egy olyan napon romlik el az Ajtó, amikor annyi elintéznivalója van. Ingerülten gondolt rá, hogy csak egy hónappal ezelőtt határozta el, nem szereltet be pót-ajtot, mert úgy érezte, felesleges kiadásba verné magát. Honnan tudhatta volna, hogy mostanában ilyen gyatra Ajtókat gyártanak?

Még mindig bosszankodva a Videotonhoz lépett, és közben odaszólt Richardnak:

- Menj le az úton, Dickie, és használd Williamsonék Ajtaját!

A későbbi fejlemények szempontjából nézve szinte a sors iróniájának tűnik, hogy Richard húzódozott.

- Ó, mama, csupa piszok leszek! Nem maradhatnék itthon, amíg az Ajtot kijavítják?

És ugyanígy a sors iróniája volt, hogy Mrs. Hanshaw nem engedett. Ujját a telefon kombinációs táblájára téve válaszolta:

- Nem leszel piszkos, ha flexit húzol a cipődre. És ne felejtse el jól lekefélni magadat, mielőtt bemegy hozzánk!

- De mama...

- Ne feleselj, Dickie! Nem bliccelheted el az iskolát! Eredj! Egy-kettő, mert még elkéssel!

A mekkanó - igen tökéletes, gyorsan reagáló modell - már ott is állt Richard előtt, az egyik dobozában a flexivel.

Richard felhúzta cipőjére az átlátszó műanyag huzatot, majd szemmel láthatóan vonakodva végigment a halion.

- Nem is tudom, mama, hogyan kell kezelni ezt a vacakot...

- Csak nyomd meg a gombot! - kiáltotta oda Mrs. Hanshaw. - A vöröset! Amelyre az van írva: Vészkijárat. És ne piszmogj! Akarod, hogy a mekkanó elkísérjen?

- Ugyan, mama - kiáltotta vissza a fiú durcásan mit gondolsz, mi vagyok? Pólyás? Dünnyögését ajtócsapódás zárta le.

Mrs. Hanshaw sietősen benyomta a telefontáblán a megfelelő kombinációt, és magában azt fontolgatta, hogyan olvasson be a társaságnak.

Joe Bloom, egy jó eszű fiatalember, aki a műszaki iskola elvégzése után erőter- mechanikában is gyakorlatot szerzett, egy félórán belül már meg is jelent Mrs. Hanshaw házában. Jó szakember volt, de fiatalsága miatt Mrs. Hanshaw mély gyanakvással méregette.

Amikor megnyomta a jelzőgombot, Mrs. Hanshaw kinyitotta az elhúzható házpanelt, és meglátta a fiatalembert, amint alaposan keféli magát, hogy eltávolítsa a szabad levegő porát. Joe levette flexijét, és ott, ahol állt, ledobta. Mrs. Hanshaw rögtön behúzta a házpanelt, hogy kizárja a beáramló éles napfényt. Indokolatlanul azt remélte, hogy a nyilvános Ajtótól idáig való gyaloglás kényelmetlenséget okozott a fiatalembernek. Vagy hogy esetleg maga a nyilvános Ajtó is elromlott, s az ifjúnak a szükséges kétszáz yardnál messzebből kellett idehurcolnia szerszámait. Hadd szenvedjen egy kicsit a társaság vagy legalább az egyik képviselője. Akkor majd megtanulják, mit jelent egy elromlott Ajtó!

De a fiatalember jókedvűnek látszott.

- Jó reggelt, asszonyom - szólalt meg teljes nyugalommal. - Az Ajtó javítása végett jöttem.

- Szép magától - válaszolta barátságatlanul Mrs. Hanshaw. - Tönkretették a napomat!

- Sajnálom, asszonyom. Mi a baj?

- Nem működik. Beállítottam a koordinátákat, de az Ajtó meg se moccan - válaszolta Mrs. Hanshaw. - Figyelmeztető jelzést sem ad. A fiamat ezen... ezen az izén keresztül a szomszédokhoz kellett elküldenem.

A bejáratra mutatott, amelyen keresztül a szerelő jött.

Joe elmosolyodott.

- Ez is ajtó, asszonyom - mondta az Ajtók körül szerzett szakmai gyakorlatából eredő öntudatos bölcsességgel. - Csak nem írjuk nagybetűvel. Amolyan kézi ajtó. Korábban mindenütt csak ilyet használtak.

- De ez legalább működik. A fiamnak ki kellett mennie a piszokba, a bacilusok közé!

- Ma nem olyan rossz odakint, asszonyom - jegyezte meg Joe az olyan ember szakértelmével, akinek foglalkozása miatt jóformán naponta ki kell mennie a szabad ég alá. - Bár néha csakugyan nagyon kellemetlen. De gondolom, azt szeretné, ha minél előbb kijavítanám ezt az Ajtót itt, s így jobb, ha hozzáfogok.

Leült a padlóra, kinyitotta a magával hozott nagy szerszámosládáját, és a pontmágnestelenítővel fél percen belül leszerelte a műszertáblát, hogy hozzáférhessen a bonyolult szerkezethez.

A térelemző vékony elektródáit hol ide, hol oda helyezte, s közben magában fütyörészve, a számlapokon a mutatók mozgását figyelte. Mrs. Hanshaw karját összefonva nézett rá.

- No, itt van a bibi... - szólalt meg végül Joe, s egy ügyes csavarintással leszerelte a fékszelepet. Körme hegyével rákoppintott, majd hozzátette: - Ez a fékszelep depolarizálódott, asszonyom. Ennyi az egész. - Ujjával végigfutott a szerszámosláda kis rekeszein, és kiemelt egy ugyanolyan tárgyat, mint amelyet az Ajtó szerkezetéből vett ki. - Ezek a dolgok egyik pillanatról a másikra elromlanak. Sohasem lehet előre megjósolni, mikor. - Visszaszerelte a műszertáblát, és felállt. - Most már működni fog, asszonyom.

Lenyomott egy próbakombinációt, letörölte, s egy másikat nyomott le. Az Ajtó mind a kétszer tompa szürkéből bársonyos sötétvörösbe váltott át.

- Legyen szíves itt aláírni, asszonyom! És írja rá, kérem, a számlaszámát is! Köszönöm szépen, asszonyom!

Lenyomott egy újabb kombinációt, a gyaráét, majd ujját udvariasan a homlokához emelte, és kilépett az Ajtón. Teste a sötétségbe érve szétfoszlott. Egyre kevesebbet lehetett látni belőle, szerszámosládájának csücske tűnt el legutoljára. Egy másodperccel azután, hogy teljesen átért, az Ajtó újból tompa szürke színűvé vált.

Egy félórával később, amikor Mrs. Hanshaw a reggeli kellemetlenség miatt még mindig dülva-fúlva befejezte félbeszakított előkészületeit, a telefon bosszantóan felberregett, s az igazi bajok csak most kezdődtek.

Miss Elisabeth Robbins kényelmetlen helyzetbe került. A kis Dick Hanshaw mindig jó tanuló volt. Miss Robbinst bántotta, hogy ilyen jelentést kell adnia róla. De

- mondta magának - a kisfiú tagadhatatlanul furcsán viselkedik. Az anyjával fog beszélni, nem az igazgatóval.

A délelőtti dolgozatírás ideje alatt kiosont a telefonhoz, az egyik diákra bízva az osztályt. Kapcsolt, s máris Mrs. Hanshaw csinos, bár kissé félelmet keltő arcába bámult.

Miss Robbins megremegett, de már nem tudott visszakozni.

- Mrs. Hanshaw - szólalt meg bátortalanul Miss Robbins vagyok! - A mondat végén habozva felemelte hangját.

Mrs. Hanshaw előbb értetlenül nézett vissza rá, majd megszólalt:

- Richard tanítónője? - Ebből a kérdésből is kiértékelődött a bizonytalanság.

- Igen. Azért hívtam fel, Mrs. Hanshaw - Miss Robbins most fejest ugrott a dologba mert Dick ma reggel alaposan elkésett az iskolából.

- Igazán? Ez lehetetlen. Hisz láttam elmenni!

Miss Robbins csodálkozva bámult rá.

- Azt akarja mondani, hogy látta az Ajtót használni?

- Nem - vágta rá gyorsan Mrs. Hanshaw. - Az Ajtónk átmenetileg rossz volt. Az egyik szomszédunkhoz küldtem el Öt, az ő Ajtajukat használta.

- Biztos benne?

- Persze, hogy biztos vagyok. Csak nem fogok hazudni magának!

- Félreért, Mrs. Hanshaw. Eszemben sem volt illetéktelennek lenni. Csak azt akartam kérdezni, biztos-e benne, hogy odatalált a szomszédhoz? Hátha eltévedt...

- Nevetséges! Megvannak a szükséges térképeink, s különben is biztos vagyok benne, hogy Richard az A-3 körzetben minden ház fekvését ismeri. - Aztán az olyan ember csendes büszkeségével, aki tudja, mi jár ki neki, hozzátette: - Nem mintha erre szükség volna. Elég, ha a koordinációkat ismeri.

Miss Robbins, aki olyan családban született, ahol a drága elektromos áram miatt takarékoskodni kellett az Ajtó használatával, és aki ezért még idősebb korában is elég sokat futkosott gyalog, rossz néven vette ezt a kérdést.

- Nos - mondta határozottan attól tartok, Mrs. Hanshaw, hogy Dick nem használta a szomszéd Ajtaját. Több mint egy órával elkésett, s a flexijéről világosan látni lehetett, hogy a mezőn mászkált. A flexik sárosak voltak.

- Sárosak? - kérdezte Mrs. Hanshaw, hasonlóképp hangsúlyozva a szót. - És mit mondott? Mit hozott fel mentségül?

Miss Robbins akarva, nem akarva némi elégedettséget érzett, hogy Mrs. Hanshaw-t ilyen kényelmetlen helyzetbe hozta.

- Nem volt hajlandó beszélni róla - válaszolta. - Őszintén szólva, Mrs. Hanshaw. úgy látom, a fiú beteg. Ezért hívtam önt fel. Talán jó volna, ha megmutatná egy orvosnak.

- Láza van? - sikoltott Mrs. Hanshaw.

- Ó, nem! Nem úgy értettem, hogy fizikailag beteg. Csak a magatartása és a pillantása... - Habozott, majd azon igyekezve, hogy minél tapintatosabban fejezze ki magát, hozzátette: - Azt gondolom, talán egy rutinszerű vizsgálat pszichikai szondázással...

Nem fejezte be a mondatot, mert Mrs. Hanshaw fagyosan felcsattant, már-már a jólneveltség határát súrolva, s a szavába vágott:

- Azt akarja mondani, hogy Richard idegbajos?

- Ó nem, Mrs. Hanshaw, csak...

- Hát, ez nagyon úgy hangzott! Micsoda ötlet! Életében nem volt soha semmi baja. Majd én beszélek a fejével, ha hazajön. Biztos vagyok benne, hogy nekem teljesen elfogadható magyarázatot fog adni.

Az összeköttetés hirtelen megszakadt, s a megsértett Miss Robbins úgy érezte, nevetségessé tette magát. Pedig ő csak segíteni akart, teljesíteni azt, amit tanítványai iránti kötelességének tartott.

Visszasietett a tanterembe, s egy pillantást vetett a falóra fém számlapjára. A dolgozatírásra kiszabott idő a végéhez közeledett. Aztán angol fogalmazás következik.

De gondolatai nem az angol fogalmazás körül keringtek. Gépiesen hívta fel a diákokat, hogy olvassanak fel egy-egy részletet irodalmi próbálkozásaikból. És olykor egy ilyen részletet szalagra kopogtatott, s végigfuttatta a kis vokalizálón, hogy bemutassa, hogyan kell szépen olvasni.

A vokalizáló géphangján a felolvasás, mint mindig, most is tökéletes volt, de mint mindig, most is jellegtelen. Miss Robbins olykor eltűnődött, helyes-e a diákokat olyan beszédmódra tanítani, amely mentes az egyéniségtől, és csakis az átlagos kiejtésen és beszédmódon alapszik.

Ma azonban nem erre gondolt. Richard Hanshaw-t figyelte. A fiú csendben ült a helyén, nyilvánvalóan közömbösen környezete iránt. Magába mélyedt - rá sem lehetett ismerni. Miss Robbins biztosan tudta, hogy a fiúval reggel valami szokatlan dolog történt, s hogy ő helyesen járt el, amikor felhívta az anyját, bár talán a szondázásról nem kellett volna beszélnie. De hát manapság ez a sikk... Minden rangú és rendű embert szondáznak. Nincs ebben semmi szégyen. Vagy legalábbis senkinek sem kellene emiatt szégyenkeznie.

Végül aztán felhívta Richardot. Kétszer kellett szólítania, a fiú csak akkor reagált rá, s állt fel a helyéről.

A kijelölt általános téma így hangzott: ha módod volna valamilyen régi járművön utazni, melyiket

választaná és miért? Miss Robbins ezt a témát igyekezett minden félévben felhasználni. Jó témának tartotta, mert bizonyos történelmi szemléletet hordozott magában. A gyerkőcöket arra kényszerítette, hogy elgondolkozzanak rajta, miképpen éltek az elmúlt korokban az emberek.

Richard Hanshaw halk hangon olvasott, Miss Robbins szótlanul hallgatta.

- Ha választhatnák a régi járművek közt - olvasta a fiú -, sztratoszférát választaná. Lassan jár, mint az összes jármű, de tiszta. Mivel a sztratoszférában közlekedik, zártnak kell lennie, nehogy az ember valamilyen betegséget kapjon. Éjjel látni lehet róla a csillagokat, majdnem olyan tisztán, mint a plenetáriumban. Ha lenézünk, olyannak látjuk a Földet, mint valami térképet, talán felhőket is láthatunk...

Még vagy egy oldalnyit olvasott, s amikor befejezte, Miss Robbins élénk hangon megjegyezte:

- Nem „választhatnák” és „választaná”, Richard, hanem „választhatnék” és „választanék”. És nem is „plenetárium”, hanem...? - És ezzel az osztályhoz fordult. Kisebb kórus válaszolt a kérdésére. - Helyes! - mondta Miss Robbins. - S ki tudná megmondani, honnan származik ez a szó?

Így folyt tovább az óra. Eljött az ebéidő. Egyesek az iskolában ettek, mások hazamentek. Richard itt maradt. Miss Robbins erre is felfigyelt, mert Richard általában hazament ebédelni.

Aztán a délután is elmúlt, megszólalt az iskola végét jelző csengő, s a huszonöt fiú és lány a szokásos zsvivaj közepette összekapkodta holmiját, majd komótosan sorba álltak,

Miss Robbins összeütötte tenyerét.

- Gyorsan, gyerekek! Gyérünk, Zelda, foglald el a helyedet!

- Leejtettem a magnólyukasztómat, Miss Robbins! - védekezett sipítva a kislány.

- Hát vedd fel gyorsan! Egy-kettő, szaporán, gyerekek!

Megnyomott egy gombot, mire egy falrész egy mélyedésbe csusszant, s egy jókora Ajtó szürke felülete vált láthatóvá. Nem a szokásos Ajtó volt, amelyet ebéidőben az a néhány diák használt, aki hazament, hanem egy sokkal tökéletesebb modell - e jómódú magániskola egyik büszkesége.

Nemcsak kétszer olyan széles volt, mint a szokásos Ajtó, hanem egy nagy és igen elmés szerkezetű „automatikus sorozatkeresővel” is rendelkezett, amelynek jóvoltából megfelelő időközökben egymás után a kívánt koordinátákra állt be.

A félév kezdetén Miss Robbinsnak mindig egy egész délutánt kellett eltöltenie a szerelővel, hogy a készüléket az új osztály diákjainak otthoni koordinátáira állítsák be. De aztán a félév hátralevő részében az Ajtóval szerencsére nem sokat kellett bajlódni.

Az osztály ábécérendben állt fel, előbb a lányok, aztán a fiúk. Az Ajtó bársonyos fekete színt öltött, s Hester Adams felemelve karját kilépett rajta.

- Viszont... - A búcsúzás, mint általában mindig, a szó közepén megszakadt.

Az Ajtó megint szürke színűvé vált, majd újból feketévé, s Theresa Cantrocchi kilépett rajta. Szürke, fekete, Zelda Charlowicz. Szürke, fekete, Patrícia Coombs. Szürke, fekete, Sarah May Evans.

A sor rövidült, ahogy az Ajtó egymás után elnyelte és hazaszállította a gyerekeket. Természetesen előfordult, hogy egy-egy anya elfelejtette az otthoni Ajtót megfelelő időben speciális fogadásra állítani, s ilyenkor az iskola Ajtaja szürke maradt. Egy percnyi szünet után azonban az Ajtó önműködően a sorban következő kombinációra tért rá, s így a kimaradt diáknak meg kellett várnia, amíg mind eltávoztak. Akkor aztán telefonon felhívták a feledékeny szülőt, s ezzel a dolog elintéződött. Ez mindig rosszul esett a szóban forgó diáknak, különösen az érzékenyeknek, mert ebből arra következtettek, hogy odahaza nem törődnek velük. Miss Robbins igyekezett ezt az iskolába ellátogató szülőknek jól az agyába vésní, de azért ilyesmi minden félévben legalább egyszer mégis megesett.

A lányok már mind hazamentek. John Abramowitz kilépett az ajtón, aztán Edwin Byrne is...

A másik baj, a gyakoribb, abból származott, hogy egy fiú vagy egy lány nem a maga helyére állt a sorban. Ez is előfordult, bármennyire résen is volt a tanító, különösen sűrűn a félév elején, amikor a diákok még nem ismerték annyira a helyes sorrendet.

Ilyenkor aztán fél tucattal toppantak be idegen házakba a gyerekek, s vissza kellett küldeni őket. Ez mindig kavargást okozott, percekig tartott, amíg a dolgot rendbe lehetett hozni, s a szülők mindig ingerültek voltak.

Miss Robbins hirtelen észrevette, hogy a sor megállt. Éles hangon szólt rá a sor elején álló fiúra:

- Indulj, Sámuel! Mire vársz?

Sámuel Jones öntudatos pillantással válaszolt.

- Ez nem az én kombinációm, Miss Robbins!

- Hát kié? - Miss Robbins türelmetlenül nézett végig a még öt fiúból álló soron.

- Ki áll rossz helyen?

- Dick Hanshaw, Miss Robbins.

- És ő hol van?

Egy másik fiú válaszolt, azon a csúnya, Önelégült hangon, amelyet a gyerekek szinte ösztönösen használnak, amikor egy társukat beárujják a felnőtteknek.

- A vészkijáraton ment ki, Miss Robbins.

- Micsoda?

Az iskola Ajtaja egy másik kombinációra tért át, és Sámuel Jones kilépett rajta. A hátralevők egyenként követték.

Miss Robbins egyedül maradt a tanteremben. A vészkijáratához lépett. Kis, kézi működtetésű ajtó volt, a fal egyik kanyarulata mögé rejtve, hogy ne törje meg a terem egységes struktúráját.

Miss Robbins résnyire kinyitotta. Ezt a tűz esetére szolgáló vészkijáratot egy idejétmúlt törvény írta elő, amely nem vette figyelembe a tűz elleni védekezésnek immár minden középületben alkalmazott modern módszerét. Odakint, a vészkijáraton túl semmi se volt, csak az „odakint”. A nap élesen tűzött, szél fúj, kavarta a port.

A tanítónő bezárta az ajtót. Örült, hogy felhívta Mrs. Hanshaw-t. Teljesítette kötelességét. Most már egészen biztos, hogy Richarddal valami baj van. Miss Robbins elfojtotta ösztönös vágyát, hogy újból telefonáljon.

Mrs. Hanshaw aznap nem utazott New Yorkba. Odahaza maradt, aggódva és indokolatlanul mérgesen. Mérge a szemtelen Miss Robbins ellen irányult.

Tizenöt perccel az iskolaidő vége előtt aggodalma az Ajtóhoz hajította. A múlt évben az Ajtóra egy önműködő szerkezetet szereltetett, amely öt perccel három óra előtt az Ajtót az iskola koordinátáira állította be, és - hacsak kézi erővel nem állították át - ott tartotta mindaddig, amíg Richard haza nem ért.

Szemét a komor, szürke Ajtóra függesztette (miért ne lehetne egy inaktív erőternek valamilyen más, élénkebb, vidámabb színe?), és várt. Összeszorított keze hideg volt.

Az Ajtó a megfelelő pillanatban elsötétült, de semmi sem történt. Percek múltait el. Richard késett. Sokat késett. Nagyon sokat késett.

Háromnegyed négy volt, s Mrs. Hanshaw már majd megőrült az idegességtől. Normális körülmények közt telefonált volna az iskolába, de most nem tudta rászánni magát. Hogyan is telefonálhatna, amikor a tanítónő kételkedik Richard ép- elméjűségében?

Mrs. Hanshaw nyugtalanul járkált fel-alá, reszkető kézzel cigarettára gyújtott, majd elnyomta. Lehet-e ennek valami ésszerű magyarázata? Lehet-e, hogy Richard valamilyen meghatározott okból marad távol iskola után? Ha így volna, szólt volna neki. Aztán fény gyulladt agyában: a fiú tudta, hogy New Yorkba akart menni, és esetleg csak késő este tér haza...

Nem, Richard akkor is szólt volna neki. Miért áltassa magát?

Büszkesége megtört. Felhívja az iskolát (behunya szemét, és szempillái alól egy könnycsepp buggyant ki), vagy tán inkább a rendőrségnek szól.

Amikor kinyitotta a szemét, Richard állt előtte, szemét a padlóra szegezve. Magatartásán látszott, hogy várja a vihar kitörését.

- Helló, mama...

Mrs. Hanshaw aggodalma egyik pillanatról a másikra {csak az anyák képesek erre} haragra váltott át.

- Hol voltál, Richard?

És ekkor, mielőtt még nekikezdehetett volna a meggondolatlan, rossz fiúkról és a megtört szívű anyákról szóló prédikációjának, közelebről szemügyre vette Richard külsejét, mire az iszonyattól szinte elállt a lélegzete.

- Richard - szólalt meg végül te a szabadban voltál!

Fia lenézett a flexi nélküli, poros cipőjére, maszatos karjára s az ingére, amelyen egy kicsiny, de határozott szakadás látszott.

- Azt gondoltam, mama, egy kicsit... - S elhallgatott.

- Valami baj volt az iskola Ajtajával? - kérdezte az anyja.

- Nem, mama. Semmi.

- Tisztában vagy vele, hogy milyen halálosan aggódtam miattad? - Hiába várt a válasza. - No jó, majd még beszélünk egymással, ifiúr! Először is, fürödj meg, s mindent, ami rajtad van, az utolsó darabig kidobunk! Mekkanó!

A mekkanó azonban már a „fürödj meg” szavaknál hangtalanul elindult a fürdőszoba felé.

- Itt rögtön vedd le a cipődet - mondta Mrs. Hanshaw és mars a mekkanó után!

Richard engedelmeskedett, lemondóan, hisz tudta, hiába tiltakoznék.

Mrs. Hanshaw hüvelyk- és mutatóujjával fölcsapta a piszkos cipőket, és bedobta a szemétegetőbe, amely erre a váratlan megterhelésre halk, ijedt zümmögéssel válaszolt. Mrs. Hanshaw gondosan letörölte a kezét egy selyempapírral, amelyet aztán a cipők után a szemétegető csúszdájába dobott.

Nem vacsorázott együtt Richarddal, hagyta, hogy a mekkanó társaságában egyen, ami a fiúnak még az egyedülétnél is rosszabbul esett. „Ebből - gondolta Mrs. Hanshaw - látja majd, hogy neheztelek rá, ami minden szidásnál és büntetésnél inkább ráébreszti, hogy rossz fát tett a tűzre. Richard - ezt gyakran mondogatta magának

- érzékeny fiú...”

De azért lefekvéskor felment hozzá.

Rámosolygott, és gyengéd hangon szólalt meg. Azt gondolta, ez lesz a legjobb. Hiszen a fiú már megkapta a büntetését.

- Mi történt ma veled, Dickie gyerek? - így szólította őt pólyás korában, s Mrs. Hanshaw-t már ez a megszólítás is szinte könnyekig ellágyította.

De a fiú félrefordította arcát, hangja makacsságról és hidegségről árulkodott.

- Nem szeretek azokon a nyomorult Ajtókon kimenni, mama!

- De miért, az isten szerelmére?

Richard idegesen gyűrögte a könnyű takarót (a friss, tiszta, s persze minden használat után eldobható takarót), és úgy válaszolta:

- Csak mert ki nem állhatom őket!

- De hát akkor hogyan akarsz iskolába járni, Dickie?

- Majd korábban kelek fel - dűnnyögte.

- De hát mi bajod az Ajtókkal?

- Ki nem állhatom őket! - És még csak fel sem pillantott.

- Na jó - szólt lemondóan Mrs. Hanshaw majd jól kialszod magadat, s holnap reggelre minden rendben lesz.

Megcsókolta a fiút, s kifelé menet kezét gépiesen elhúzta a fotocellásugár előtt, s ezzel letompította a szobavilágítást.

De aznap éjjel nehezen jött álom a szemére. Mi lehet az oka annak, hogy Dickie egyszerre nem bírja az Ajtókat? Eddig sohasem volt semmi baja velük. Igaz, az Ajtó ma reggel elromlott, de ez csak eggyel több ok rá, hogy becsülje őket.

Dickie ostobán viselkedik.

Ostobán? Eszébe jutott Miss Robbins diagnózisa, mire hálósobája sötéttségében és magányában összeszorította puha ajkait. Képtelenség! A fiút felizgatta valami, nem kell ide orvos, csak aludjon egy jót.

De amikor másnap reggel felébredt, fia nem volt odahaza. A mekkanó beszélni ugyan nem tudott, de kérdésekre nyúlványainak mozgatása útján igennel vagy nemmel válaszolt, s így Mrs. Hanshaw egy fél percen belül már megbizonyosodott róla, hogy Richard a szokottnál fél órával korábban kelt fel, elbliccelte a zuhanyozást, és kiszaladt a házból.

De nem az Ajtón át.

Hanem a másik úton, az ajtón, a kisbetűs ajtón keresztül.

Mrs. Hanshaw videofonja aznap délután 3 óra 10 perckor diszkréten csengetett. Mrs. Hanshaw sejtette, ki hívja, s amikor bekapcsolta a vevőt, látta, hogy nem tévedett. Egy gyors pillantást vetett a tükörbe, hogy e nyugtalansággal és aggodalommal eltöltött nap után elég higgadtnak látszik-e, majd bekapcsolta az adókészülékét.

- Tessék, Miss Robbins - mondta hűvösen.

Richard tanítónője az izgalomtól kissé elcsukló hangon szólalt meg:

- Mrs. Hanshaw, Richard ma szándékosan a vészkijáraton távozott, holott mondtam neki, hogy a szabályszerű Ajtót használja. Nem tudom, hova ment.

- Bizonyára hazaindult - mondta óvatosan Mrs. Hanshaw.

- S Ön ezt így helyesnek tartja? - kérdezte megdöbbenve Miss Robbins.

Mrs. Hanshaw sápadtan rendreutasította a tanítónőt.

- Nem hinném, hogy önnek joga volna kritizálni őt. Ha a fiam nem akarja az Ajtót használni, ez az ő dolga meg az enyém. Nem hinném, hogy volna olyan iskolai szabályzat, amely előírná, hogy az Ajtót kell használnia. - Magatartásán látszott, hogy ha volna ilyen szabályzat, akkor ő majd gondoskodik arról, hogy megváltoztassák.

Miss Robbins elpirult, de még volt ideje egy gyors megjegyzésre, mielőtt az összeköttetés megszakadt.

- Én az ön helyében igenis megszondáztatnám.

Mrs. Hanshaw ott maradt állva a kvarcinlemez előtt, vaksin bámult az üres lapra. Anyai szíve néhány pillanatra határozottan Richard pártjára állította. Miért kelljen az Ajtót használnia, ha nem akarja? Aztán leült, várt, büszkesége viaskodott gyötrő félelmével, hogy hátha Richardnak mégis valami baja van.

A fiú dacos arccal állított be, de az anyja magára kényszerített önuralommal úgy fogadta, mintha semmi

rendkívüli nem történt volna.

Heteken át ezt az eljárást követte. Semmi az egész, mondogatta magának. Pusztá szeszély. Majd kinövi.

A dolog már csaknem megszokott állapotá vált. De olykor-olykor - megesett, hogy három nap egymás után - Mrs. Hanshaw, amikor lejött reggelizni, ott látta Richardot, ahogy morcos arccal várakozik az Ajtó előtt, majd midőn eljön az iskola kezdetének ideje, kilép rajta. Mrs. Hanshaw sohasem tett semmiféle megjegyzést.

Ha Richard az Ajtón át távozott, s különösen ha ilyenkor így is jött haza, Mrs. Hanshaw szívét melegség öntötte el. „Végre minden rendben van!” - ujjongott magában. De egy, két vagy három nap múltával Richard - miként egy morfinista - újból visszatért beteges szokásához, kisurrant az ajtón - a kisbetűsön - mielőtt még anyja felébredt.

Ilyenkor Mrs. Hanshaw kétségbeesetten pszichiáterre és szondázásra gondolt, de mindig felmerült benne, milyen alantas elégedettség tölti majd el Miss Robbinst, ha esetleg tudomást szerez a dologról. S ez aztán megakadályozta abban, hogy bármit is tegyen, noha nem sejtette, hogy ez a valódi indoka.

Ezalatt kénytelen-kelletlen tudomásul vette a helyzetet, s igyekezett jó képet vágni hozzá. A mekkanót utasította, hogy a tergfelszereléssel és friss ruhával az ajtónál - a kisbetűsnél - várakozzék. Richard vonakodás nélkül megmosdott, és ruhát váltott. Alsóruháját, zokniját és flexijét amúgy is eldobták volna, a naponta eldobott ing költségét pedig Mrs. Hanshaw zokszó nélkül viselte. Ami a nadrágot illeti, megengedte, hogy a fiú egy hétig hordja, azzal a feltétellel, hogy esténként gondosan kitisztítják.

Egy napon azt ajánlotta Richardnak, hogy kísérje őt el egy kis kirándulásra, New Yorkba. Ebben nem valamilyen határozott terv vezette, inkább az a ködös óhaj, hogy ne veszítse őt szem elől. Richard nem ellenkezett. Sőt inkább örült Minden aggodalom nélkül kilépett az Ajtón. Egy pillanatig sem habozott. És az arcán sem ült az a rosszalló kifejezés, mint azokon a reggeleken, amikor az Ajtón át ment iskolába.

Mrs. Hanshaw odavolt az örömtől. Ily módon - gondolta - talán vissza lehet a fiút csalogatni az Ajtó használatára. Minden találékonyságát latba vetette, hogy egy s más ürüggyel kirándulni mehessen Richarddal. Még a hallatlanul magas áramszámlát se bánta, csak hogy javaslatára egy napra elutazzanak Kantonba, és ott megnézzenek egy kínai ünnepséget.

Ez egy vasárnap történt, s Richard másnap egyenesen ahhoz a falban levő nyíláshoz ment, amelyet mindig használt. Mrs. Hanshaw, aki aznap kivételesen korán ébredt, tanúja volt e jelenetnek. Idegességében ezúttal már nem bírta türtőztetni magát, panaszos hangon szólt a fia után:

- Miért nem az Ajtót használod, Dickie?

- Ha Kantonba megyünk, akkor még csak megteszi - válaszolta kurtán Richard, s kilépett a házból.

Így hát a terve kudarcba fulladt. Aztán egy napon Richard csuromvizesen jött haza. A mekkanó bizonytalanul téblábolt körülötte, s Mrs. Hanshaw, alá épp akkor tért vissza Iowából, ahol egy négyórás látogatást tett nővérénél, dühösen felfortyant:

- Richard!

Richard büntudatosan mentegetőzött:

- Esni kezdett... Hirtelen eleredt az eső.

Mrs. Hanshaw egy pillanatig nem is értette, mit mond. Mert hát húsz évvel ezelőtt járt iskolába, s tanult földrajzot. De aztán mégis felderengett benne az égből szakadatlanul, fékevesztetten ömlő víz látványa - azé a vad vízzuhatagé, amelyet nem lehet sem egy csap e fordításával, sem gombnyomással, sem az elektromos áram megszakításával elállítani.

- Kint áztál az esőben? - tudakolta.

- Ugyan, mama! Hazajöttem, amilyen gyorsan csak tudtam. Nem sejtettem, hogy esni fog.

Mrs. Hanshaw erre nem tudott mit mondani. Annyira megdöbbsent, hogy nem is talált szavakat.

Két nappal később Richard orra folyni kezdett, torka száraz volt és kapart. Mrs. Hanshaw kénytelen volt bevallani magának, hogy a betegség mételye éppúgy befurakodott a házába, mint a vaskorszak bármelyik nyomorúságos viskójába.

És ez aztán megtörte makacosságát és büszkeségét. Most már ő sem tagadta, hogy Richardnak pszichiáterre van szüksége.

Mrs. Hanshaw gondosan választotta meg a pszichiátert. Ösztöne előbb azt súgta, hogy egy távoli orvost keressen. Egy ideig azt latolgatta, hogy egyenest a San Franciscó-i Központi Kórházba megy el, és találomra választ orvost.

De aztán eszébe jutott, hogy ily módon névtelen személy volna. Nem tarthatna igényt nagyobb előzékenységre, mint a város nyomornegyedéből bármelyik nyilvános Ajtóhasználó. Ha viszont a maga közösségében marad, akkor a szavának súlya lesz...

Hosszasan tanulmányozta a körzet térképét. A térkép ahhoz a kitűnő sorozathoz tartozott, amelyet az Ajtó Rt.

adott ki, és ingyen osztott szét ügyfelei közt. Mrs. Hanshaw nem is tudta egészen elfojtani magában a bizsergető büszkeség érzetét, amikor kiterítette a térképet. Nem pusztán az Ajtó-koordináták finom nyomású jegyzékét tartalmazta, hanem tényleges térkép volt, amely minden ház helyét gondosan feltüntette.

És miért ne? Az A-3 körzet a világ egyik legtekintélyesebb környéke, az arisztokrácia központja: az első olyan közösség a Földön, ahol az Ajtót minden házba bevezették. Az első, a legnagyobb, a leggazdagabb, a legismertebb. Se gyárakra, se üzletekre nincs szüksége. Sőt még utakra sem. Minden ház egy kis önmagában álló kastély, amelynek Ajtaja belépést biztosít mindenhová a világon, ahol csak Ajtók léteznek.

Mrs. Hanshaw gondosan végignézte az A-3 körzetben élő ötezer család jelmagyarázatos jegyzékét. Tudta, hogy számos ideggyógyász lakik a körzetben. Az A-3 körzet sok kiváló szakemberrel dicsekedhetett.

Dr. Hamilton Sloane neve a második volt, amelyhez eljutott, s az ujja itt megpihent a térképen. Az orvos rendelője alig két mérföldre feküdt a lakásuktól. Mrs. Hanshaw-nak tetszett az orvos neve. Az a tény, hogy az A-3 körzetben lakik, fémjelezte. És amellet szomszédjuk, gyakorlatilag a szomszédjuk. Megérti majd, hogy sürgős és... bizalmas ügyről van szó.

Mrs. Hanshaw habozás nélkül felhívta dr. Sloane rendelőjét, és bejelentette magát.

Dr. Hamilton Sloane viszonylag fiatal ember volt, negyven éven alul. Jó családból származott, és valóban hallott már Mrs. Hanshaw-ról.

Türelmesen végighallgatta az asszonyt, s aztán megkérdezte:

- És az egész azzal kezdődött, hogy az Ajtó elromlott?

- Igen, doktor úr.

- És a fia talán fél az Ajtóktól?

- Szó sincs róla! Micsoda ötlet! - Mrs. Hanshaw szemmel láthatóan meglepődött.

- Ilyesmire előfordulhat, Mrs. Hanshaw. Végül is, ha meggondolja, hogy egy Ajtó miképpen működik, van abban valami félelmetes. Az ember átlép egy Ajtón, atomjai egy másodpercre térenergiává alakulnak át, elkerülnek a tér egy másik pontjára, ahol aztán újból anyaggá változnak vissza. Egy pillanatig az ember megszűnik élni.

- Ilyesmire senki sem gondol.

- De a fia esetleg igen. Tanúja volt, amikor egy Ajtó elromlott. Lehet, hogy azt mondja magának: „Mi történik, ha az Ajtó netán olyankor romlik el, amikor még csak félig jutottam rajta át?”

- Ez lehetetlen. Hiszen azért időnként használja az Ajtót. Még Kantonba is eljött velem. Kínába. És ahogy mondtam már, hetenként egyszer-kétszer az iskolába menet is azt használja.

- Saját akaratából? Jókedvűen?

- Hát - mondta habozva Mrs. Hanshaw úgy láttam, kissé kihozza a sodrából. De mi értelme van, doktor úr, erről beszélni? Csináljon, kérem, egy gyors szondázást, hogy lássuk, mi a baj! - Majd élénkebb hangon így folytatta: - Ennyi az egész! Biztos vagyok benne, hogy csak valami kisebb dologról van szó.

Dr. Sloane felsóhajtott. Utálta a „szondázás” szót, s unos-untalan ezt kellett hallania.

- Mrs. Hanshaw - magyarázta türelmesen gyors szondázás nem létezik. Tudom, hogy a képeslapok tele vannak a szondázással, s hogy bizonyos körökben ez a sikk. De nagyon felfűjják.

- Ezt komolyan mondja?

- A legkomolyabban. A szondázás igen bonyolult művelet. Az elmélet szerint a gondolkodás áramköreit kell nyomon követni. Az agysejtek, mint tudja, igen változatos módokon vannak összekapcsolva egymással. Az összekapcsolt pályák közül egyeseket sűrűbben használunk, ezek tudatos és tudat alatti gondolkodási szokásokat képviselnek. Az elmélet szerint e pályákat minden agyvelőben fel lehet használni arra, hogy minél korábban és minél nagyobb bizonyossággal megállapíthassuk a lelki betegségeket.

- Hát akkor?

- Csakhogy a szondázás, különösen egy gyerek számára, eléggé ijesztő élmény. Traumát okozhat. És több mint egy órát tart. Az eredményeket pedig el kell küldeni elemzésre a Központi Pszichoanalitikai Intézetbe, ahonnan csak hetek múlva kapunk választ. És mindennek tetejébe, Mrs. Hanshaw, számos ideggyógyász azon a véleményen van, hogy a szondaelemzések elmélete igen bizonytalan lábakon áll.

Mrs. Hanshaw összeszorította ajkait.

- Ezzel azt akarja mondani, hogy semmit sem lehet tenni?

Dr. Sloane elmosolyodott.

- Dehogyan! Ideggyógyászat létezett már évszázadokkal azelőtt, hogy a szondázást kitalálták. Az volna a legjobb, ha beszélne a fiúval.

- Beszélne vele? És semmi mást nem csinálna?

- Ha az előzményekre vonatkozóan valamilyen felvilágosításra lesz szükségem, majd önhöz fordulok. De az

a legfontosabb, hogy beszéljek a fiúval.

- Nem hiszem, dr. Sloane, hogy Richard hajlandó volna erről önnel beszélni. Hisz még velem sem akar, pedig én az anyja vagyok.

- Az ilyesmi gyakran megesik - nyugtatgatta a pszichiáter az asszonyt. - A gyerekek az idegenek olykor szívesebben tárják ki a szívüket. De akárhogy is áll a dolog, másképp nem tudom elvállalni a kezelését.

Mrs. Hanshaw felállt. Egyáltalán nem tetszett neki az orvos javaslata.

- És mikor jön el, doktor úr?

- Szombat megfelelne? A fiú aznap nem megy iskolába. Vagy önnek szombaton más dolga van?

- Várni fogjuk önt, doktor úr!

És ezzel méltóságtelesen kivonult. Dr. Sloane a kis várószobán keresztül kikísérte őt a rendelő Ajtajáig, s ott megvárta, amíg az asszony lenyomja a háza koordinátáit. Végignézte, ahogy átmegy az Ajtón. Előbb fél-asszonnyá, majd negyed-asszonnyá változott, utána könyökké és lábbá, végül semmivé.

Ijesztő látvány volt.

Vajon előfordult-e már, hogy egy Ajtó épp akkor romlott el, amikor valaki kilépett rajta, s a testének egyik fele még itt volt, a másik meg már ott? Sohasem hallott ilyen esetről, de - gondolta - azért ez előfordulhat.

Visszament az íróasztalához, és megnézte, mikorra van a következő páciens bejelentve. Tudta, hogy Mrs. Hanshaw csalódott és bosszús, mert ő nem vállalta a szondázásos kezelést.

De miért, az isten szerelmére? Miért vált a szondázás, ez a szerinte nyilvánvaló kuruzslás olyan divatossá a nagyközönségnél? Talán azért, mert ez is része annak az általános irányzatnak, amely egyre nagyobb előszeretettel alkalmaz gépeket? Mindazt, amit az ember el tud végezni, a gép sokkal jobban elvégzi. Egyre több gép! Mindenre csak gép! O tempora, o mores!¹ Ördög és pokol!

A szondázással szembeni ellenszenvé nyugtalanítani kezdte. Talán a szakemberek munkanélküliségétől fél, talán valamilyen alapvető bizonytalanságról van szó, mechanofóbiáról, ha ez erre a megfelelő kifejezés...

Elhatározta, hogy megbeszéli a dolgot a saját analitikusával.

Dr. Sloane tudta, óvatosnak kell lennie. A fiú nem magától jött hozzá, nem olyan páciens, aki többé-kevésbé vágyik rá, hogy kitarulkozhasson, aki a segítségét kéri.

Ilyen körülmények közt az lesz a legokosabb, ha az első találkozását Richarddal rövidre fogja, nem sokat beszél. Elegendő, ha eléri azt, hogy a továbbiakban nem lesz teljesen idegen a fiú szemében. Így a következő alkalommal olyasvalaki lesz, akivel Richard már találkozott. Aztán ismerőssé lép elő, végül a család barátjává.

Sajnos nem valószínű, hogy Mrs. Hanshaw belenyugszik egy ilyen hosszan tartó kezelésbe. Bizonyára megpróbál majd találni valakit, aki végrehajtja a szondázást, s ez sikerülni is fog neki.

És ezzel árt majd a fiúnak. Ebben dr. Sloane biztos volt.

Épp ezért úgy érezte, nem szabad túl óvatosnak lennie, meg kell kockáztatnia a gyorsabb előrehaladást, akár egy kisebb krízis árán is.

Kellemetlen tíz perc múlt el, mígnem eldöntötte magában, hogy muszáj megpróbálnia. Mrs. Hanshaw kényszeredetten mosolygott, fürkészve nézett rá, mintha mágikus szavakat várna tőle. Richard izgett-mozgott a székén, nem reagált dr. Sloane tapogatózó megjegyzéseire, szemmel láthatóan unatkozott.

- Volna kedved egyet sétálni velem, Richard? - kérdezte hirtelen közömbösséget színelve dr. Sloane.

A fiú szeme tágra nyílt, abbahagyta a mocorgást. Dr. Sloane szemébe nézett.

- Sétálni?

- Igen, odakint.

- Ön szokott odakint járni?

- Néha. Ha kedvem van hozzá.

Richard talpra ugrott, de igyekezett elfojtani gyötrő türelmetlenségét.

- Nem hittem volna, hogy mások is sétálnak...

- Én szoktam. És szeretek kettesben sétálni.

A fiú bizonytalanul leült.

- Mama?

Mrs. Hanshaw ültében megmerevedett, összeszorított ajka borzalomról árulkodott, de azért sikerült uralkodnia magán.

- Menj csak, Dickie! De vigyázz magadra!

És egy gyors, vészjósló pillantást vetett dr. Sloane-ra.

Dr. Sloane nem mondott igazat. Nem szokott „néha” sétálni. Valójában első egyetemi éveitől fogva nem járt

¹ O tempora, o mores!: Micsoda idők, micsoda erkölcsök! (latin)

kint a szabadban. Igaz, szeretett atletizálni (sőt bizonyos mértékig még ma is szeret), de akkoriban az ibolyántúli termek, fedett úszómedencék, tenispályák voltak divatban. Azok számára, akik meg tudták fizetni, ez sokkal kellemesebb volt, mint az elemeknek kitett, nyitott pályák. Így hát nem volt oka rá, hogy kimenjen a szabad ég alá.

Ezért aztán a szélben bizsergett is a bőre, s a flexijével igen óvatosan lépkedett a puszta fűvön.

- Nézze csak! - nevetett föl Richard. A fiút mintha kicserélték volna, tartózkodása alábbhagyott.

Dr. Sloane még éppen elkapott egy kék villanást, amely az egyik fánál ért véget. Levelek zizzentek, s aztán a kékséget szem elől veszítette.

- Mi volt ez?

- Egy madár - válaszolta Richard. - Egy kék színű madár.

Dr. Sloane csodálkozva nézett körül. Hanshaw-ék háza egy magaslaton állt, mérföldekre el lehetett látni innen. Környékét ritkás erdő borította, s a facsoportok között a napfényben friss fű zöldellt.

A sötétebb zöld területeket vörös és sárga mintázatok tarkították. Virágok voltak. A könyvekből, amelyeket életében végignézett, s a régi videovetítésekből dr. Sloane eleget tudott ahhoz, hogy e látvány háborzongatóan ismerős emléket idézzon fel.

De a fű olyan gondozott volt, a virágok olyan szép mintázatokat alkottak! Dr. Sloane-ban felderengett a gondolat, hogy ő valami sokkal vadabbat várt.

- Ki gondozza mindezt? - kérdezte.

Richard a vállát vonogatta.

- Nem tudom. Talán a mekkanók.

- A mekkanók?

- Egy egész sereg van itt a környéken. Olykor atomkéssel járnak, amelyet egész közel tartanak a talajhoz. Azzal nyírják a fűvet. És folyton a virágok és egyebek közt babrálnak. Ott is van egy közülük!

Fél mérföldre tőlük egy kicsiny mekkanó dolgozott. Fémburkolata visszaverte a fentről ráhulló fényeket, ahogy lassan siklott a tündöklő mező felett, egyfajta - dr. Sloane előtt ismeretlen - tevékenységbe merülve.

Dr. Sloane elcsodálkozott. Ez valamilyen torz esztéticizmus, nyilvánvaló tékozlás.

- Hát az meg ott micsoda? - kérdezte hirtelen.

Richard odapillantott.

- Egy ház - válaszolta. - A Froehlichéké. Koordinátái: A-3, 23, 461. Az a kis, csúcsos épület pedig odaát, az egy nyilvános Ajtó.

Dr. Sloane a házra bámult. Hát ilyen egy ház kívülről? Valahogy négyszögletesebbnek és magasabbnak képzelte.

- Jöjjön! - kiáltotta Richard előreszaladva.

Dr. Sloane megfontoltabb léptekkel követte.

- Te itt a környéken minden házat ismersz?

- Majdnem mindet.

- Hol van az A-23, 26, 475? - Ez persze az ő háza volt.

Richard körülnézett.

- Lássuk csak! Tudom már, hol van... Látja ott azt a vizet?

- Vízet? - Dr. Sloane csak most vette észre, hogy a zöld mezon át egy ezüstös csík kanyarog,

- Igen. Az igazi víz. Köveken és egyebeken folyik át. És állandóan folyik. A köveken lépdelve át lehet kelni rajta. Ezt folyónak hívják.

„Inkább pataknak” - gondolta magában dr. Sloane. Valaha persze tanult földrajzot, bár manapság elsősorban már csak gazdasági és kulturális földrajzot tanítanak. A fizikai földrajz amolyan kiveszőben levő tudomány, csalt szakemberek foglalkoznak vele. De azért elméletileg tudta, mi a folyó és mi a patak.

Richard még mindig beszélt.

- Nos, hát túl azon a folyón meg azon a nagy facsoporttal borított dombon, a másik oldalon áll az A-23, 26, 475. Világoszöld ház fehér tetővel.

- Igen? - Dr. Sloane őszintén csodálkozott. Nem tudta, hogy a háza zöld színű.

Valamilyen kis rovar borzolta fel a fűvet, ahogy igyekezett elkerülni a közeledő lábakat. Richard utána nézett, és vállat vont.

- Nem lehet elkapni őket. Már megpróbáltam.

A lepke odébb suhant, sárga szárnyát billegtetve. Dr. Sloane a szemével követte suhanását.

A mezőkön a levegőt halk zümmögés töltötte be, amelyet időnként egy-egy éles, hívogató hang, csörgés, csivitelés, fel-alá szárnyaló csicsérgés szakított meg. Amikor dr. Sloane megszokta a fülelést, ezer és ezer különböző hangot hallott - egy sem származott közülük embertől.

Most árnyék hullt a tájra, közeledett hozzá, betakarta. Hirtelen hűvösebb lett. Dr. Sloane meglepetten nézett felfelé.

- Csak egy felhő - magyarázta Richard. - Mindjárt elmegy. Nézze ezeket a virágokat! Ezek illatoznak!

Több száz yardnyira voltak Hanshaw-ék házától. A felhő elvonult, s újból kisütött a nap. Dr. Sloane visszanézett, és ijedten látta, milyen nagy távolságot tettek meg. Ha nem látják többé a házat, és ha Richard netán elszalad, hogyan fog ő visszatalálni?

Türelmetlenül elhessegette magától a gondolatot, és a víz csíkja felé nézett (mely most már közelebb volt), majd túl azon, a ház felé. „Világoszöld?” - tűnődött magában.

- Te már egészen felfedező vagy! - mondta.

- Amikor iskolába megyek, és hazajövök onnan, igyekszem más-más útvonalon jönni és új dolgokat látni - felelte Richard szemérmes büszkeséggel.

- De nem mégy ki minden reggel a szabadba, ugye? Időnként, gondolom, az Ajtókat is használod...

- Hát persze.

- De miért, Richard? - Dr. Sloane valahogy úgy érezte, hogy ez esetleg fontos lehet.

De Richard tüstént eloszlatta reményeit. Homlokát ráncolva, meglepett arckifejezéssel felelte:

- Mert egyik-másik reggel esik az eső, s muszáj az Ajtót használnom. Nem örülök neki, de mit tegyek? Vagy két héttel ezelőtt elkapott az eső... - önkéntelenül is körülnézett, és suttogóra fogta hangját - és megfáztam, s a mama persze nagyon megijedt.

Dr. Sloane felsóhajtott.

- Ne menjünk vissza? - kérdezte.

Richard arcán csalódottság tükröződött.

- Máris?

- Eszembe juttattad, hogy az anyád bizonyára már vár minket,

- Valószínűleg... - A fiú vonakodva megfordult. Lassan sétáltak visszafelé.

- Egyszer - mesélte Richard - írtam egy iskolai dolgozatot arról, mit tennék, ha valamilyen régi járművön utazhatnék {vigyázott, nehogy „utazhatnék”-ot mondjon). Azt írtam, sztratohajón utaznék, elnézném a csillagokat, a felhőket meg az efféléket. Ó, de bolond voltam!

- Miért, most valami mást választanál?

- Hát persze! Automobilon mennék, egészen lassan. Mindent megnéznék útközben.

Mrs. Hanshaw aggódva, bizonytalan hangon kérdezte:

- Nem abnormális a viselkedése, ugye, doktor úr?

- Szokatlan talán, de nem abnormális. Szeret odakint lenni.

- De hogy lehet ez? Amikor odakint minden olyan piszkos, olyan kellemetlen...

- Ez egyéni ízlés kérdése. Száz esztendővel ezelőtt az őseink úgyszólván minden idejüket odakint töltötték. És gondolom, még ma is van Afrikában legalább egymillió ember, aki még sohasem látott Ajtót.

- De Richardot mindig arra tanítottuk, hogy úgy viselkedjék, ahogy egy rendes embernek az A-3 körzetben viselkednie kell! - tört ki Mrs. Hanshaw. - Nem úgy, ahogy egy afrikainak vagy... az őseinknek.

- Itt van a kutya eltemetve, Mrs. Hanshaw! Richard vágyik kimenni a szabad ég alá, ugyanakkor érzi, hogy ez nem helyes. Szégyell beszélni róla önnel és a tanítójával. Ez aztán morcos zárkózottságba kényszeríti, ami végső soron veszélyes is lehet.

- És hogyan tudnánk rávenni, hogy hagyja abba?

- Ezzel ne is próbálkozzon! - válaszolta dr. Sloane. - Inkább igyekezzen irányítani a cselekedeteit! Aznap, amikor az önök Ajtója elromlott, kénytelen volt kimenni a szabad ég alá, tetszett neki odakint, s ezzel kezdődött a dolog. Az iskolába járást kifogásként használja fel arra, hogy újból végigélje azt az első izgalmas élményt. Engedje meg neki, hogy szombatnapként és vasárnaponként két órára kimehessen, így talán ráeszmél, hogy kimehet a szabadba anélkül is, hogy valamilyen meghatározott cél felé menjen. Nem gondolja, hogy akkor iskolába menet és hazajövet az Ajtót fogja használni? És hogy akkor megszűnnek a bajai a tanítónőjével és a diáktársaival?

- De hát így minden maradna a régiben! Nem lehetne ezen változtatni? Hát soha többé nem lesz normális?

Dr. Sloane felállt.

- Mrs. Hanshaw - mondta a fiú teljesen normális. Csak élvezzi a tiltott gyümölcsöt. Ha ön segít neki, ha nem helyteleníti a viselkedését, akkor az máris veszíteni fog valamit a vonzerejéből. És minél idősebb lesz a fiú, annál inkább felismeri majd, mit vár és követel tőle a társadalom. Meg fog tanulni ehhez igazodni. Hisz végeredményben mindannyiunkban lakozik egy kis lázadó szellem, amely aztán általában elcsitul, ahogy öregebbek és fáradtabbak leszünk. Persze, csak akkor, ha nem fojtják el ésszerűtlenül, és nem engedik, hogy a

külső nyomás hatására fokozódják. Erre vigyázzon, és Richarddal minden rendben lesz!

Az Ajtóhoz ment.

- És a szondázást nem tartja szükségesnek, doktor úr? - kérdezte Mrs. Hanshaw.

- Semmiképp sem! - fordult meg az orvos hevesen. - Erre egyáltalán nincs szüksége! Értse meg, kérem, az égvilágon semmi szüksége rá!

Dr. Sloane ujja - egy hüvelyknyire a kombinációs táblától - habozva megállt, tekintete elkomorult.

- Mi baj van, doktor úr? - kérdezte Mrs. Hanshaw.

De dr. Sloane nem is hallotta a kérdést, mert az Ajtó, a szondázás, a gépek egyre fokozódó, fojtogató áradata járt a fejében. „Mindannyiunkban van egy kis lázadó szellem” - gondolta magában.

Így aztán elhúzta kezét a kombinációs táblától, elfordult az Ajtótól, és halk hangon megszólalt:

- Gyönyörű idő van odakint, azt hiszem, sétálok egyet...

(Vámosi Pál)